

VÁLASZ

dr. Kertész Ádám kutatóprofessor emeritus opponensi véleményére

Köszönöm dr. Kertész Ádám professzor úrnak, hogy alaposan átnézte és véleményezte MTA doktori disszertációm. Köszönöm a dolgozattal kapcsolatos elismerő szavait és kritikai észrevételeit. Tekintve, hogy tisztelt Bírálóm is egykor matematika-földrajz szakos tanári diplomát szerzett, úgy vélem, hogy a disszertációmban foglalt problémákat és megközelítéseket rokon érdeklődéssel fogadta és véleményezte.

Mivel konkrét kérdések nem szerepeltek a bírálóban, ezért néhány kritikai megjegyzésre reagálok az alábbiakban:

1) *„Helyesebbnek tartom a geomorfometria kifejezés használatát, mivel morfometria más tudományágokban is létezik.”*

Ez egy érdekes nevezéktani felvetés, melyben nem könnyű döntenem. Itt jegyzem meg, hogy egy másik tisztelt Bíráló (Zentai László) éppen a fentivel ellenkező véleményt írt: *„Jó döntésnek tartom, hogy a szerző a teljesen egyértelmű geomorfometria kifejezés helyett maradt a morfometria szakkifejezésnél”*. A disszertációmban tulajdonképpen én magam is érveltem mindkét megoldás mellett: *“Mivel morfometria sokféle tudományterületen előfordul a nyelvészettől az anatómiáig, így az angol eredetű geomorfometria kifejezés pontosabban leírja ezt a témakört (Evans, 1972, 2012, Pike et al., 2009, Florinsky, 2017), de a magyar szakirodalom hagyományát követve én többnyire rövidebben csak morfometriát említek.”* Nem gondolom, hogy ezt a vitát nekem kell most eldöntennem, de felsorolok még néhány további szempontot is, amik említhetők e vitában:

– ezzel a témával foglalkozó tudományos társaság neve: International Society for Geomorphometry

– konferencia neve ebbe a témában: Geomorphometry 2023

– Google Scholar találatainak száma “morphometry, geomorphology” kifejezésre: 36200 (csak 2000-től számítva: 21500); a “geomorphometry” kifejezésre: 10700 (csak 2000-től számítva: 9940).

Ez alapján döntetlen színezetű az összesített eredmény, de úgy tűnik, hogy az idő inkább a “geomorfometriának” dolgozik, és ez valóban precízebb megfogalmazás. Ezért a jövőben lehet, hogy inkább ezt követem majd, de talán nem róható fel hibának, ha a disszertációmban a hagyományokhoz ragaszkodva a “morfometria” kifejezést használtam.

2) *„Nem igazán illik egy akadémiai doktori értekezésbe a DTM fogalmának részletes elemzése. Ez ilyen formában kissé tankönyvszerű.”*, illetve kicsit később: *„az értekezés kissé terjengős, sok benne a tankönyvszerű rész, illetve tudományos értekezésbe való diszkusszió. Elegendő lett volna a jelölt vonatkozó cikkeire utalni.”*

Egyetértek a tisztelt Bíráló véleményével abban, hogy a DTM fogalmának elemzése, illetve más részek is kissé tankönyvszerűek. De aktív tanárként megszoktam ezt a stílust, és más szempontból is hasznosnak gondolom, ha az alapfogalmakat, vagy más esetekben a módszertani lépéseket részletesen kifejtem és diszkutálom. Tudományos pályám kezdetén meglehetősen zavart, hogy sok olyan cikkel találkoztam, amelyet

többé-kevésbé értettem ugyan, de mégis azt éreztem, hogy fogalmam sincs arról, hogy az adott vizsgálatot én hogyan tudnám megismételni. Ezért engem azóta az az elv vezet, hogy amikor publikálok valamit, akkor abban a módszertan (és az alapok) lehetőleg úgy legyenek leírva, hogy aki a témában járatos, az ennek alapján megismételhesse a dolgokat. Hogy az MTA doktori disszertáció esetében elég lett volna csak a cikkekre utalni, ezt elfogadom; bár reménykedem abban, hogy talán nem csak a felkért bírálók olvassák el a disszertációt, hanem alkalomadtán – esetleg csak részleteiben – más érdeklődők is.

3) „*A célkitűzések nagyon szerteágazók. Jobb lett volna csak néhány, mondjuk három fő célkitűzést megfogalmazni.*”, illetve valamivel lejjebb: „*megjegyzem, hogy túl sok tézist állított fel a jelölt. Általában 5-6 tézis elegendő.*”

Bevallom, hogy figyelmetlenül olvastam el az MTA Földtudományok Osztályának doktori követelményrendszerét, amelyben az szerepel, hogy „*Az MTA doktora cím megszerzése iránti kérelemhez olyan doktori művet kell mellékelni, amely önmagában véve is alkalmas a kérelmező eredeti tudományos teljesítményének értékelésére, megítélésére, valamely tudományos kérdés megoldásának bemutatása alapján.*” Valójában én nem egy kiválasztott kérdés megoldását tűztem ki célul, hanem bizonyos mértékig az eddigi tudományos munkásságom egyfajta bemutatását, amennyire a megadott maximális terjedelem (150 oldal) ezt engedi. Ezen belül természetesen az egységességet a közös módszertan biztosítja, de a célkitűzések és a tézisek emiatt lettek bővebbek, mint amennyi szükséges (vagy megszokott).

4) Tézisekkel kapcsolatos megjegyzések: „*A 4. és 5. tézis csupán részeredmény, ezek tehát nem tekinthetők tézisnek.*”, illetve „*A 7. tézis egy számítási eljárást tartalmaz, amely sivatagi területek jellemzésére alkalmas. Ezt sem tartom önálló tézisnek.*”

Elfogadom, hogy ezek a tézisek csupán egy-egy módszertani elgondolást, finomítást jelentenek, amelyeket a mintaterületek elemzése során alkalmaztam, ezért nem tekinthetők önálló tézisnek, hanem csak az eredményekhez vezető útnak.

Végül ismételten megköszönöm tisztelt Bírálómnak, hogy alaposan áttanulmányozta dolgozatomat, és ennek alapján azt nyilvános vitára alkalmasnak tartja és véleményében az MTA doktori cím odaítélését támogatja.

Budapest, 2023. december 20.



Telbisz Tamás
egyetemi docens